

Modern
Ebûzabî den
bir görünüş -
Birleşik
Arap Emirlikleri

da tutulması sebebiyle Ebûzabî, Uzakdoğu mallarının Ortadoğu'ya ulaşmasında ticaret merkezi durumuna gelmiştir. Ebûzabî Emirliği, federasyondaki diğer emirlikler içinde her bakımdan en yüksek paya sahiptir ve beş yıllık kalkınma planlarında da öncelik görür.

BİBLİYOGRAFYA :

C. U. Aitchison, *A Collection of Treaties, Engagements and Sanads Relating to India and Neighbouring Countries*, Calcutta 1892, X, 133-134, 137-138; G. P. Gooch — H. Temperly, *British Documents on the Origins of the War 1898-1914*, London 1926-38, CX/2, s. 62-64, 78-79, 190-196; J. C. Hurewitz, *Diplomacy in the Near and Middle East*, Princeton 1956, I, 269; S. B. Miles, *The Countries and Tribes of the Persian Gulf*, London 1966, s. 438, 454; Cemâl Zekeriyâ Kâsım, *el-Hâlicü'l-⁵Arabî*, Kahire 1966, s. 130-133, 137-142, 212, 213, 332, 350, 483-488; M. Morsy Abdullah, *The United Arab Emirates*, London 1978, s. 90-96; a.m.f., *Devletü'l-İmârâtü'l-⁵Arabîyyetü'l-mültaḥide ve cetrânüha*, Küveyt 1981, s. 129-139, 228-235; *The Middle East and North Africa 1993*, London 1992, s. 925-926; *Arabian Boundaries: Primary Documents 1853-1957* (ed. R. Schofield — G. Blake), Oxford 1988, II, 351-375; G. Rentz, "Abû Zâbî", *EI²* (İng.), I, 166; Mustafa L. Bilge, "Acmân", *DİA*, I, 328-329.

MUSTAFA L. BİLGE

EBÜ'İ-ABBÂS-i MERVEZİ

(أبو العباس مروزي)

Ebû'l-Abbâs b. Hanûd (Hired)
el-Mervezî

Yeni Farsça ile
şiir yazan ilk şairlerden.

Hayatı ve eserleri hakkında pek az bilgi vardır. Süyûtî, Ebû'l-Hasan Ali b. Zeyd el-Beyhâkî'nin (ö. 565/1169) *Meşâribü't-tecârib* adlı eserinden naklen Ebû'l-Abbâs-i Mervezî'nin yeni Farsça ile (Derî) şiir yazan şairlerden olduğunu kaydeder. Avfî, Mervezî'nin, Abbâsî halifelerinden Me'mûn (813-833) daha vâliat iken

Merv'e geldiğinde kendisine kaside söylediğini, bu şiirleri beğenen Me'mûn'un da 1000 dinar vererek ve ömür boyu maaş bağlayarak onu ödüllendirdiğini yazar. Halifenin bu cömertçe ödüllendirmesinin daha sonra şairlerin Farsça yazmalarını hızlandırdığı, dolayısıyla da müslümanların İran'ı fethinden sonra önemini kaybeden Farsça şiirin tekrar gelişmesini sağladığı ileri sürülür. Ancak Me'mûn için söylenen bu kasidenin, gerek üslup gerekse edebî sanatlar bakımından II (VIII) veya III. (IX.) yüzyıla ait olması hemen hemen imkânsızdır. Öte yandan Ebû'l-Abbâs'ın bazı kaynaklarda 300 (912) olarak verilen ölüm tarihinin doğru olduğu kabul edilirse ilk Farsça şiir söyleyen şairlerden olma niteliğini kaybeder. Çünkü bu tarihten önce Farsça şiir yazan başka şairlerin varlığı bilinmektedir. Ebû'l-Abbâs-i Mervezî II (VIII) veya III. (IX.) yüzyılda yaşamış olsa bile ona nisbet edilen ve günümüze kadar gelen şiirler, ondan ziyade V veya VI. yüzyılda yaşamış bir şaire ait gözükmektedir. Aynı zamanda bir fakih, muhaddis ve mutasavvıf olduğu da kaydedilen Mervezî'nin şiirleri, muhtemelen kendisinden sonra gelen ve aynı adı taşıyan başka bir şairin şiirleriyle karışmıştır.

W. Barthold, hal tercümelerindeki benzerliklere bakarak birinin Mervli, diğeri'nin Semerkantlı olmasına rağmen, Ebû'l-Abbâs-i Mervezî ile Ebû't-Takî Abbâs b. Terkenî (Ebû'l-Yenbagî) tek kişi olarak kabul etmiştir. Bu yanlış, biyografi yazarlarının Ebû'l-Yenbagî'nin kaybolan bir kasidesini sonradan Ebû'l-Abbâs-i Mervezî'ye nisbet etmelerinden doğmuş olmalıdır. Ebû'l-Abbâs-i Mervezî'nin ölüm yılı olarak Rypka tarafından verilen 200 (815-16) tarihinin (*HIL*, s. 135) nereden alındığı bilinmemektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Mu'tez, *Ṭabaḳātü'ş-şu'arâ* (nşr. Abbas İkbâl), London 1939, s. 55-56; Avfî, *Lübâb*, I, 21; Süyûtî, *el-Vesâ'il ilâ ma'rifeti'l-evâ'il* (nşr. İbrâhîm Adevî — Ali Muhammed Ömer), Kahire 1980, s. 124; Tebrîzî, *Reyhânetü'l-edeb*, V, 118-119; Hidâyet, *Mecma'u'l-fuşahâ* (nşr. Ali Kuli Hân-ı Hidâyet), Tahran 1295 hş., I, 64-65; Muhammed-i Kazvîni, *Bîst Maḳâle*, Tahran 1332 hş., I, 34-43; A. Hayyâmpûr, *Ferheng-i Sühânverân*, Tebriz 1340 hş., s. 19; Nefîsî, *Târîḫ-i Naẓm u Neşr*, I, 18; II, 712; Zehrâ Nâtil Hânlerî (Kiyâ), *Ferheng-i Edebiyyât-ı Fârsî-yi Derî*, Tahran 1348 hş., s. 336-337; Rypka, *HIL*, s. 135; Abbas İkbâl, *Mecmû'a-yı Makâlât-ı 'Abbâs İḳbâl-i Âştîyânî* (nşr. Muhammed Debîr Siyâkî), Tahran 1350 hş., s. 15-17, 404-411; Bahâr, *Bahâr ve Edeb-i Fârsî* (nşr. M. Golbon), Tahran 1351 hş./1972, s. 105; Safâ, *Edebiyyât*, I, 178; Abdülhüseyn-i Zerrînküb, *Seyr der Şi'r-i Fârsî*, Tahran 1363 hş., s. 1; C. Rempis, "Die Alttesten Dichtungen in Neupersisch", *ZDMG*, sy. 101 (1951), s. 221; Dihhudâ, *Luḡatnâme*, II, 582-583; Dj. Khaleghi-Motlagh, "Abu'l-'Abbâs b. Hanûd Marvazî", *Elr.*, I, 248-249.

A. NACI TOKMAK

EBÜ'İ-ABBAS el-MÜRSİ

(bk. MÜRSİ).

EBÜ'İ-ABBAS es-SEFFÂH

(أبو العباس السفاح)

Ebû'l-Abbâs Abdullâh
b. Muhammed b. Alî b. Abdillâh
b. el-Abbâs b. Abdilmuttalib
(ö. 136/754)

İlk Abbâsî halifesi
(750-754).

Humeyme'de doğdu. Doğum tarihi hakkında 100-108 (718-726) yılları arasında çeşitli tarihler verilmektedir. Emevîler'e karşı Abbâsî ihtilâlini başlatan İmam Muhammed b. Alî'nin oğlu olan Ebû'l-Abbâs, çocukluk ve gençlik yıllarını Humeyme'de ailesiyle birlikte geçirdi. Ağabeyi İmam İbrâhîm, Emevî Halifesi II. Mervân tarafından tutuklanarak Harran'a götürülürken ailesi mensuplarına kardeşi Ebû'l-Abbâs'ı vâliat tayin ettiğini söyledi ve ona biat etmelerini istedi.

Ebû'l-Abbâs, ihtilâl ordusunun Küfe'ye girmesinden bir ay sonra Safer 132'de (Ekim 749) ailesiyle birlikte Küfe'ye geldi. Fakat şehirde pek sıcak karşılanmadı. Küfe'de duruma hâkim olan ve Hz. Alî evlâdını desteklediğini henüz açığa vurmayan Ebû Seleme el-Hallâl, Hz. Alî evlâdının kaldıkları yeri Horasanlılar'dan saklayarak gelişmeleri beklemeye başladı. Henüz Irak'ın merkezi Vâsıt ile Emevî hânedanının merkezî eyaleti Suriye itaat altına alınmadığından ve dolayısıyla